

ZAGADNIENIE PRAWNE

W sprawie ze skargi dłużnika Marka S. na postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. Sylwestra S. z dnia 1 grudnia 2011r. o oddaleniu wniosku dłużnika o przyznanie kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym, w sprawie [...] przy udziale wierzyciela Sylwii H

Czy przepis art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. stanowi podstawę do zasądzenia od wierzyciela na rzecz dłużnika kosztów egzekucji, w przypadku umorzenia przez Komornika postępowania egzekucyjnego, na skutek uchylecia orzeczenia o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu?

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 1 grudnia 2011 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w S. Sylwester S. oddalił wniosek dłużnika o przyznanie od wierzyciela na rzecz Marka S. kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym.

Postanowieniem z dnia 8 lutego 2012 roku Sąd Rejonowy w S. w punkcie I uchylił zaskarżone postanowienie Komornika i uzupełnił postanowienie Komornika z dnia 24 sierpnia 2011r. poprzez dodanie punktu 3 o treści „przyznaje dłużnikowi od wierzyciela kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym przez pełnomocnika będącego adwokatem”. W punkcie II swego postanowienia Sąd rozstrzygał o kosztach postępowania skargowego.

Sąd Rejonowy wskazał, że w postępowaniu egzekucyjnym obowiązuje zasada odpowiedzialności dłużnika za koszty egzekucji i odpowiedzialność ta jest niezależna od wyniku postępowania. Zdaniem Sądu art. 770 k.p.c., stanowiący *lex specialis* do przepisów art. 98-110 k.p.c. normuje jedynie kwestie ponoszenia przez dłużnika celowych kosztów egzekucji, w pozostałym zakresie odpowiednie zastosowanie mają

przepisy ogólne o kosztach procesu. Dlatego też w przypadku stwierdzenia, iż postępowanie egzekucyjne zostało w całości wszczęte niecelowe i bezzasadnie, dłużnik nieponoszący w ogóle odpowiedzialności za koszty postępowania egzekucyjnego na ogólnych zasadach może ubiegać się o wydanie, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., orzeczenia o kosztach zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym, toczącym się przed komornikiem.

Zażalenie z powyższe postanowienie wywiodła wierzycielka, wnosząc o zmianę postanowienia poprzez oddalenie skargi dłużnika. Wierzycielka skoncentrowała swe zażalenie na wykazywaniu celowości wszczęcia egzekucji oraz wysokości zasądzonych kosztów.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Rozpoznając zażalenie Sąd Okręgowy powziął wątpliwość co do tego czy przepisy kodeksu postępowania cywilnego dają podstawy do obciążenia wierzyciela kosztami dłużnika w egzekucji prowadzonej przez komornika, w sytuacji gdy dojdzie do umorzenia egzekucji. Zasadę rozliczenia kosztów egzekucji reguluje przepis art. 770 k.p.c. Przepis ten stanowi, że dłużnik powinien zwrócić wierzycielowi koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji. Koszty ściąga się wraz z egzekwowanym roszczeniem. Koszt egzekucji ustala postanowieniem komornik, jeżeli przeprowadzenie egzekucji należy do niego. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie stronom oraz komornikowi. Przepis ten, jak zauważył to Sąd Rejonowy, stanowi *lex specialis* do art. 98 i następnych k.p.c. Kasztami egzekucji w przeciwieństwie jednak do kosztów postępowania rozpoznawczego nie rządzi zasada „wygrał-przegrał”. Gestorem postępowania egzekucyjnego jest wierzyciel i to jego wnioski określają tok postępowania egzekucyjnego. Uprzywilejowana pozycja wierzyciela, podyktowana charakterem postępowania egzekucyjnego, znalazła swe odzwierciedlenie również w treści powołanego przepisu art. 770 k.p.c. Zastosowanie zatem w postępowaniu egzekucyjnym innych regulacji o kosztach musi być zawsze postrzegane nie tylko przez treść art. 13 § 2 k.p.c. ale również przez treść przepisu art. 770 k.p.c. Przepis ten nie stwarza żadnych podstaw do obciążenia wierzyciela kosztami egzekucji. Stosując ściśle tą regulację Komornik lub Sąd nie mają za dużo możliwości orzeczniczych. W sytuacji oceny, że koszty wszczętej egzekucji były celowe można zasądzić je od dłużnika na rzecz wierzyciela. W razie zaś oceny

niecelowości wszczęcia egzekucji można nie przyznać w ogóle wierzycielowi kosztów egzekucji lub ich część, uznając, że poniesione przez wierzyciela koszty niecelowej egzekucji obciążają tego wierzyciela, nie zaś dłużnika. Możliwość obciążenia wierzyciela kosztami postępowania egzekucyjnego przewidują obecnie przepisy ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Zgodnie z treścią art. 49 ust. 4 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w przypadku niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego opłaty, o których mowa w ust. 1 i 2, uiszcza wierzyciel. W celu ich pobrania komornik wydaje postanowienie, w którym wzywa wierzyciela do uiszczenia należności z tego tytułu w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia komornika. Przy tym podkreślenia wymaga, że przepis art. 49 ust. 4 ustawy dotyczy wyłącznie opłat egzekucyjnych, które stanowią jedynie część kosztów postępowania egzekucyjnego.

Interpretując przepisy art. 770 k.p.c. oraz art. 49 ust. 4 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji należy dojść do wniosku, że jakkolwiek wierzyciel może być obciążony niecelowymi kosztami postępowania egzekucyjnego, to jednakże, jego odpowiedzialność w tym zakresie ogranicza się do kosztów należnych organowi egzekucyjnemu (tj. opłaty egzekucyjne, wydatki pobrane przez komornika itp.). Wierzyciel jednak na podstawie przepisu art. 770 k.p.c. nie może być obciążony kosztami należnymi bezpośrednio dłużnikowi, obejmującymi np. wynagrodzenie pełnomocnika reprezentującego interesy dłużnika w egzekucji. Postrzegając koszty egzekucji przez treść przepisu art. 770 k.p.c. należałoby stwierdzić, że nawet odpowiednie stosowanie przepisu art. 98 k.p.c. nie daje podstaw do obciążenia wierzyciela kosztami egzekucji poniesionymi przez dłużnika. Takie stanowisko jest uzasadnione nie tylko literalną wykładnią powołanego przepisu ale również stwierdzeniem, że umorzenie postępowania egzekucyjnego jest zazwyczaj efektem obrony podjętej przez dłużnika w innym postępowaniu (na przykład wszczętym skargą na orzeczenie referendarza sądowego o nadaniu klauzuli wykonalności), w którym dłużnik uzyskuje już koszty podjętej obrony. Koszty poniesione w większej wysokości dłużnik mógłby dochodzić wytaczając powództwo o odszkodowanie.

Nie rzadka, a nawet dominująca, jest jednak w orzecznictwie sądów, wykładnia przepisów zaprezentowana przez Sąd Rejonowy. Zwolennicy tej koncepcji przyjmują, że koszty powstałe w wyniku skutecznej obrony podjętej przez dłużnika przeciwko prowadzonej egzekucji, obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika dłużnika, mogą być zasądzone od wierzyciela na rzecz dłużnika w tym postępowaniu

egzekucyjnym, w którym dłużnik podjął obronę. Podstawę zasądzenia tych kosztów stanowią przepisy art. 98 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Ten ostatni stanowiąc, że przepisy o procesie stosuje się odpowiednio także do innych rodzajów postępowania, odsyła do stosowania generalnych reguł ustanowionych dla trybu procesowego we wszystkich sytuacjach, gdy przepisy o postępowaniach odrębnych nie posiadają autonomicznych regulacji prawnych.

Biorąc zatem pod uwagę, że w sytuacji gdy wierzyciel prowadzi bezzasadną egzekucję, a dłużnik podejmuje skuteczną obronę, z podjęciem której wiąże się ponoszenie kosztów, nieracjonalnym byłoby odmawianie takiemu dłużnikowi zwrotu kosztów poniesionych w związku z podjęciem celowej i koniecznej obrony jego praw. Jednak czy racjonalne podejście i odpowiednie stosowanie przepisów art. 98 k.p.c. i następnich może zmienić ogólne reguły rządzące egzekucją, sprowadzające Komornika do organu wykonującego wnioszek egzekucyjny wierzyciela. Odpowiednie stosowanie powołanych przepisów doprowadzi, w danym postępowaniu egzekucyjnym, w którym postanowienie o kosztach wykonywane jest przez Komornika bez nadawania klauzuli wykonalności (art. 770¹ k.p.c), do zamiany relacji między jego uczestnikami, z dłużnika uczyni wierzyciela zaś z wierzyciela dłużnika.

Na temat tego, że wierzycielowi nie należą się od dłużnika koszty postępowania egzekucyjnego w sytuacji gdy prowadzona przez niego egzekucja jest niecelowa lub zbędna wypowiedział się Sąd Najwyższy w orzeczeniach wydanych: dnia 9 września 1987r. w sprawie III CRN 233/87, dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie III CZP 16/04., czy też dnia 27 listopada 1986r. III CZP 40/86, na co wskazywał już Sąd Rejonowy. Dodać też wypada, że w postępowaniu ze skargi na czynności komornika, Sąd orzeka o kosztach tego postępowania, stosując odpowiednio na podstawie przepisu art. 13 § 2 k.p.c., w niezbędnym zakresie, przepisy o zwrocie kosztów procesu, a więc art. 98 i następnym k.p.c. (vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 1996 r., w sprawie III CZP 17/96). Do tej pory jednak przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego nie były koszty dłużnika powstałe w toku egzekucji i możliwość zasądzenia tych kosztów od wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym.

Mając na uwadze powyższe wątpliwości postanowiono jak w sentencji.